

Taisom kelia

Specialus

LAIKRAŠČIO „KELIO ŽMONĖS“ PRIEDAS PRADEDANTIESIEMS NR. 6

Apie rasistines apraiškas kelio ženkluose ir politikoje

Gintaro Jociaus karikatūra.

Kelio moteris Stefutė:

– Norėčiau užduoti vieną klausimą ir gauti atsakymą, nes jaučiu, kad galiu prisidaryti bėdos. Šie laikai ypatingi tuo, kad aplink labai daug ambicingų žmonių. Jei netyčia pasakai kitokį žodį ar mesteli skersą žvilgsnį, gali tuoj pat patekti į teisėsaugos rankas ir net nesuprasti, už ką tau prieš nosį nuleido grotas.

Štai puikiausias pavyzdys, kurį žino visa Lietuva, kai viena žinoma politikė neteko ministrės posto. Vargšiukę pasodino lėktuve negeroj vietoj, negana to, šalia atsisėdo negerai pagėręs tamsus žmogus ir savo elgsena susitapatino su ta negera vieta, šalia kurios ji sėdėjo. Viskas

būtų praskridę, kaip ir jų lėktuvas, pro šalį, bet politikė visai Lietuvai pasiguodė, koks negeras žmogus ir dar negeresnė vieta paliko didelį traumos atspaudą jos gyvenime.

Todėl ministrės postas, kaip jos tas lėktuvas su negerais žmonėmis ir vietomis, nutolo nuo jos be teisės sugrįžti. Žinoma, ministrės postas – ne ta vieta, kuri mane traukia, bet nemalonumų nenorėčiau sulaukti.

Taigi ilgai lauktas mano klausimas: kodėl ant vieno kelio ženklų žmogeliukai piešiami juodai, o kiti baltai? Ar jie vieni už kitą svarbesni? Ar čia nėra rasistinio atspalvio?

Kelių ekspertas:

– Šveicarų psichoterapeutas ir filosofas Max Luscher juodos ir baltos net nelaikė spalvomis. Anot mokslininko, juoda – visiškas spalvų nebuvimas, aklina tamsa, sugėrusi spalvotą pasaulį. Balta, priešingai, – visos vaivorykštės spalvos, susiliejusios į vieną.

Psichiatras išsiaiškino, jog asmenys, sąmoningai pasirinkę juodą spalvą tik todėl, kad ši jiems patinka, nori susikaupti savyje ir izoliuotis. Suaugusiųjų pasaulyje tai dažniausiai intravertiškų žmonių spalva, žyminti norą atgauti jėgas.

Paauglystėje juoda spalva žymi periodą, kai jaunas žmogus ieško

savo vietos gyvenime. Jis jaučiasi nesaugus, nepritampantis, neigiantis taisykles, energingai protestuojantis.

Balta simbolizuoja pasirėngimą pradėti naują fazę, norą išbandyti visas pasitaikančias galimybes, naujas sritis. Tai baltas lapas, kuriame bus rašoma gyvenimo istorija.

Juoda ir balta – tai ir daugybė pilkos spalvos atspalvių. Psichoterapeuto Max Luscher įsitikinimu, pilką renkasi žmonės, kuriems itin svarbu išsaugoti savo vidinio pasaulio emocinę pusiausvyrą. Tai išsilavinusių, stabilių, tačiau dažniausiai vizitinę kortelę intravertiškų žmonių, kuriems būtinas šeimos ir draugų palaikymas, o darbinėje aplinkoje – įtraukiantis

Rašo skaitytojai

KELIAS YRA KELIAS, JIS RODO, KUR EITI. NIEKADA NEPAKLYSI, JEI EISI TEISINGA KRYPTIMI.

Audrius Balčėtis

Nesinori būti kaltam dėl lietaus

Kai dirbau gamyboje padalinio vadovu, tekdavo pridavinėti objektus valstybinei komisijai. Pagal grafiką darbus suspėji visus padaryti, tačiau lietus, liūtys kelininkų triūsą išniekina, išplauna apdailos darbus. Didelę dalį darbų turi perdirbti naujai. Būna taip, kad viso kelio ir nespėji išdailinti.

Tuo metu išauga atliktų darbų savikaina, draudimas po kiek laiko išmoka gerokai mažesnę sumą. Įmonės vadovybė būna nepatenkinta, padalinio vadovas lyg ir sąlyginai lieka kaltas. Tad tokioje situacijoje atsidūrus gimė šis posmelis:

Kai kelią plauna, žinau, kad kaltas,

Tačiau nenoriu būti „prikaltas“.

Buvęs padalinio vadovas

bendradarbiavimas.

Taigi kurios spalvos žmogeliukas jums tą dieną labiau leidžia atgauti vidinę pusiausvyrą, į tą spalvą, mėloji ponio, ir susitelkite. Vis viena tai bus vienas iš pilkųjų atspalvių.

Inžinierius gamybininkas:

– Keliuose dar sutinkame ir raudoną spalvą. Raudonos spalvos pasirinkimą draudžiamiesiems signalams lemia ir fizikinės, ir psichologinės priežastys.

Raudonųjų spindulių bangos ilgis iš regimųjų spindulių didžiausias, todėl jie mažiausiai išsklaidomi mažų ore esančių dalelių – dūmų, dulkių ar mažų lašelių. Štai kodėl saulė pro rūką ar dūmus, taip pat kylanti ar besileidžianti, kai jos spinduliai skverbiasi pro drėgnesnį ar kietųjų dalelių prisodrintą paviršinį oro sluoksnį, atrodo rausva. Taigi raudonos spalvos ženklai yra geriausiai įžiūrimi esant blogam matomumui – tyrant rūkui, ore esant dūmų ar dūmų.

Dar yra ir psichologinė priežastis: raudona spalva – tai kraujo, ugnies spalva, todėl ji mums kelia pavojaus įspūdį, didina budrumą.

Gyventojai kantriai laukia naujo kelio ir giria kelininkus

**Violeta Trečiokaitė-Mičiu-
lienė**

Kaip vyrai ant tilto stings- tantį betoną saugojo

Saulėtą dieną Jonavos priemiestyje sulėtėja mašinų srautas. Prieš trisdešimt metų pastatytas tiltas pilnas kelininkų technikos ir vyrų ryškiais drabužiais. 2015 metais buvo nustatyta, kad gelžbetoninės konstrukcijos dar tvirtos, tačiau laikas ir korozija pažeidė tilto metalines konstrukcijas ir tilto asfalto dangą. Juk jau ir žmogus, sulaukęs trisdešimt metų, pradeda lankytis pas gydytojus ir taisyti savo sveikatą. O čia – tiltas, kasdien atlaikantis tokius svorius.

Ant tilto pamatau keletą vyrų. Jie ramiai stebi, kaip aš artėju, ir, vos tik prieinu artyn, visi choru pradeda šaukti. Pamanau, kad jie taip sutinka svečius, o paaiškėja, kad man

po kojom kà tik išlietas betonas, ir taip buvau stabdoma, kad nesugadinčiau jų darbo.

Kadangi laukiama, kada atveš betono iš Kauno, galim ir pakalbėti. Romas, sėdintis kabinoje, prasitaria, kad pirmiausia jį nustebino tilto aukštis. Dirbti tokiam beveik dvidešimt metrų aukštyje reikia turėti drąsos ir ne kiekvienas čia gali vaikščioti tilto kraštais. Bet kai pradėdavo visų vyrų klausinėti, kas jaučia aukščio baimę, pasirodė, čia tokių nėra. Arba vyrai neišdrįsta prisipažinti.

Rolandas, Stasys, Mindaugas ir Bronius, kaip keturi muškietininkai, juokais atsakinėja į visus mano beveik rimtus klausimus ir – pražiopso. Į mano perlipatą nesustingusį betoną įtaipoja kà tik atvykę du jauni kolegos. Patikėkit manim, apsidžiaugiau, kad aš prieš tai neįlipau. Vyrų

nukelta į 4 psl. ➔

Kol vyrai pietų pertrauką leidžia skaitydami naują laikraštį, nėra su kuo pasikalbėti. Iš kairės: Kelio moteris Stefutė, Bronius Liubartas, Stanislovas Einikis, Mindaugas Gopas.

„Kažin kaip čia tas aparčiukas veikia?“ – teiraujasi Vidmanto Kielos netikėta viešnia.

„Nestovėk, kur dulka“, – Stefutei pataria Rolandas Kaktynš.

Romas Gaška prasitaria, kad pirmiausia jį nustebino tilto aukštis. Dirbti tokiam beveik dvidešimt metrų aukštyje reikia turėti drąsos.

Juk ir žmogus, sulaukęs trisdešimt metų, pradeda lankytis pas gydytojus ir taisyti savo sveikatą. O čia – tiltas, kasdien atlaikantis tokius svorius.

Kai kam labai pasisekė, kad neįtapnojo į neseniai išlietą betoną, nes ant tilto dirbančių vyrų žvilgsniai labai iškalbingi.

Gyventojai kantriai laukia naujo kelio ir giria kelininkus

3

Pabiržėje – didžiulis laukimo džiaugsmas

Artėjant nuo Panevėžio prie Pabiržės, sulėtėja visas. Tempas, judėjimas, laikas. Pradedi dairytis į šonus, matyti, kas darosi gamtoje, laukuose. Nelabai kur ir nulėksi, nes prieš tave toks pat vėžlys ir už tavęs. Pamatai prie kelio žvyro ir žemių kalnus, lyg būtų patekę į apkasus. Ant vienos krūvos stovi snapą ištiesęs gandas ir ramiai stebi lėtai judančią mašinų virtinę.

Pačioje Pabiržėje randam tuščią gatvelę ir sustojam pasidairyti, kaipgi per mėnesį pasikeitė šio miestelio žmonių gyvenimas, kai į jų kiemus ir gyvenimus atėjo „Panevėžio keliai“. Vyrų, jau pavalgę pietus, vėl sulindę į apkasus, mažai bepakelia galvas. Į klausimus atsakinėja: „Taip, ne, aga...“ Ir viskas. Žodžiu, pati susigalvok, ką nori pasakyti, o mums netrukdyk dirbti.

Sumanau ištyrinėti aplinką savo dedukciniu būdu. Einu į pirmą trobą Pabiržės Biržų gatvėje, šalia kurios ir daugiausia vyrų dirba, ir labiausiai technika birbia. Iš atidarytų prieangyje rūsių durų angos išlenda žilagalvė ir žvitriom akytėm stebi mus. Filomena. 79 metai. Patenkinta viskuo. Ypač tuo, kad vyrai jai pažadėjo neišversti jos namo pamatų. Nustebus paklausiau, ar taip lengva šiais laikais tikėti pažadais? Juk dažnai net artimi žmonės duoda žodį ir jį atsiima sakydami, kad tai jų žodis ir todėl jie gali su juo elgtis kaip nori.

Tačiau Filomena net išpučia akis: „Bet jie tokie tvarkingi vyrai, taip „šėyrai“ dirba. Kaip gali jais netikėti? Va, kiek medžių ir kelmų iš-

rovė, kurie gal šimtą metų šaligatviuose pūpsėjo? Kiek čia pijokų su dviračiais yra susidaužę kaktų, net nesuskaičiuosi. Kiek išeinu, vis guli koks ant medžio užvažiuavęs. O dabar? Kaip styga šaligatvis bus.“

Kitoje gatvės pusėje gyvena Veronika ir Bronius. Iš kieme išstatytų meno kūrinių suprantu, kad tai žmonės prie meno, mėgstantys ramybę ir tylą. Todėl neramia širdim beldžiu į duris. Mus pasitinka kaip didžiausius svečius. Kviečiasi į vidų gert kavos ir pasakoja, kad tokių tvarkingų ramių darbininkų jie dar nėra matę. Jokių problemų, tik didžiulis laukimo džiaugsmas, kad baigsis nepatogumai ir jie galės didžiulius tvarkingomis gatvėmis ir plačiais šaligatviais.

Gatvė atskuba Vida, prisistačiusi vietine „vokietka“, – ji pati mus užkalbina ir puola pasakoti, kaip čia viskas vyksta. Suprantu, kad jei norėčiau ką nors sužinoti, man reiktų kreiptis būtent į Vidą.

Vyrams pasiūlau po darbų užsukti į Likėnų sanatoriją atsigauti, juolab kad ji visai ranka pasiekiamą. Jie nusijuokia ir užtikrina, kad pribaigę objektą būtinai užsuks, tik reiks dar kokius metus palaukti.

Paliekam gražų, jaukų Pabiržės miestelį, kuris šiuo metu virto statybų aikšte. Pro langus visur matom akis, kurioms nebeįdomus televizorius, kai už lango tokie dalykai vyksta. Toks gražus realybės šou, po kurio visiems bus daug geriau gyventi.

Remigijus Skruzdis: „Asmenukė dukrai į Angliją“.

Kiekviena moteris svajoja sutikti vyrą juodais drabužiais, o „Panevėžio kelių“ objektuose sutinkamas svajonių vyras – tai vyras baltu šalmu. Šiuo atveju – darbų vadovas Antanas Vilkas.

Juodų akinių stilius. Vladimir Golubov.

Marius Vaitkevičius.

„Vyrai, imkit šluotą, ko čia vaikštot nieko neveikdami“, - ragina Stefutė. „Ar matai, kokios spalvos mūsų šalmai?“ – juokauja (iš dešinės) Žydrūnas Chmelevskis ir Mindaugas Benaitis.

Gyventojai kantriai laukia naujo kelio ir giria kelininkus

← atkelta iš 2 psl.

taip ginė savo teritoriją ir darbą, kad nusižengėliams tikrai maža nepasirodė. Su vyrais kalbėtis sunkoka, nes savo paslapčių, kaip matau, man neišduos.

Aš klausiu: „Kada pareinat namo?“ Atsako: „Kada baigiam darbą.“ Klausiu: „O kada baigiat darbą?“ Atsakymas: „Kada pareinam namo. O visą kitą laiką dirbam.“ Ir pakalbėk su jais rimtai. Išsiaiškinu, kad orientuotis situacijoje nesunku, nes kartu dirba penki ukmergiškiai, jie čia jaučiasi kaip vietiniai. Žino – kas, kur ir kodėl.

Jų ir klausiu, ar vietiniai nepyksta, kad ties tiltu reikia sumažinti tempą ir ar netrukdo jiems patarimais, kaip statyti jau pastatytą tiltą. Juk dažnai kelininko darbą geriausiai išmano šalia kelio gyvenantys žmonės. Tačiau šalia tilto nėra gyvenamųjų namų, mašinose žmonės

neturi laiko išlipti ir pakomentuoti apie statybas, o, kaip žinia, žuvims tiltas per aukštai ir jos gal norėtų kažką pasakyti, bet jų niekas negirdi. Bet jos turėtų saugotis panevėziečių kelininkų, kurie šios komandiruotės metu gyvena vietinėje Šveicarijoje ir nueina kartais pažvejoti. Tačiau geru laimikiu nė vienas negalėjo pasigirti.

Ruošia išbandymą būsimiems jaunikiams

Kai pradėjau tardyti apie nuotykius, buvau pastatyta į vietą: „Kokie čia nuotykiai? Šveicarijoje vien našlės ir bobutės, ir apskritai nėra laiko apie tai galvoti. Po Joninių reikės tiltą priduoti. Darbą dirbti reikia.“ Man net žandikaulis vipitelėjo: „Kaip po Joninių? Kodėl po Joninių? Kaip jūs suspėsit?“

O jie ramiai žiūri į mane ir sako: „Reiks – ir padarysim. Kiek čia beliko iki 2017 metų birželio 27 dienos?“

Biržų gatvėje Pabiržėje gyvena Veronika ir Bronius „Panevėžio kelių“ atstovę kviečiasi į vidų gert kavos ir pasakoja, kad tokių tvarkingų ramių darbininkų jie dar nėra matę.

Biržuose ties statoma žiedine sankryža įvyko kultūriniai mainai. Kelių statybos grožį mėginusiai akcentuoti Stefutei buvo įteiktas CD su Biržų himnu, o įteikė šį kūrinį pats jo autorius.

Pabiržės gyventoja Filomena patenkinta viskuo: „Jie tokie tvarkingi vyrai, taip „ščyrai“ dirba. Va, kiek medžių ir kelmų išrovė, kurie gal šimtą metų šaligatviuose pūpsio“.

Ekskavatoriaus mašinistas Mantas Želnys. Biržai

Pabiržė. Gatvė su kelio moterimi Stefute atskubėjo pasisveikinti ponė Vida, prisistačiusi vietine „vokietka“.

Vietos gyventoja: „Vyrai dirba gerai, nes aš juos stebiu“.

Gyventojai kantriai laukia naujo kelio ir giria kelininkus

5

Ir juokiasi žiūrėdami man į akis. Tada suprantu, kad tik po kitų Joninių planuojama priduoti tiltą.

Jie neleidžia man nusiraminti: „Bet atsipalaiduot nereikia. Laikas gi pasiutiškai bėga, o tiltas vis silpnėja.“ Ir sulig tais žodžiais pasipila. Į Ruklos pusę viena paskui kitą traukia karinė technika. Tanketės grėsmingos ne tik savo išvaizda, bet ir svoriu bei galingumu. Čia ne lengvųjų mašinų svoris. Ir tokios technikos grandinės vos ne kasdien manevruoja šiuo tiltu. Todėl skubėti reikia. Reikia, kad būtų saugu. Reikia, kad būtų gražu. Juk po remonto planuojamas tilto apšvietimas. Reikia, kad būtų įdomu.

Nes kurgi daugiau, jei ne ant tilto, kurio ilgis 207 metrai, bus galima išbandyti jaunikio ištvermingumą? O jei tiltas bus tvirtas ir gražus, – daug nuotakų būtent čia sužinos, koks jos išrinktasis stiprus ir patikimas. Taip kad sėkmės mūsų vyrams, atliekantiems tokį gražų darbą: tiesti tiltus tarp krantų ir žmonių širdžių.

Intensyvios statybos priminė peklą

Likus keliems kilometrams iki Biržų, pabandėm išsiaiškinti, kaip galėtume greičiau ir iš karto atsiverti prie naujai statomos Biržų žiedinės sankryžos. Sužinojė, kur mes važiuojam, tiesiai šviesiai pasakė: „Ar jūs proto turit tiesiai į peklą važiuoti?“

Maniau, kad pekla bus perkeltine prasme. Bet privažius prie sankryžos supratau, kad darbo sąlygos pekloje turbūt tikrai tokios. Karštis, mašinų srautai, dulkių kamuoliai, pėstieji, zujantys skersai išilgai be jokių taisyklių. Šalia benzino ko-

lonėlė, kurioje žmonės bando kažkaip įsukti, apsisukti ir išsukti. Kapinės tiesiog atsirėmusios į žiedą.

Pamačiusi žmones baltais šalmais ir susirūpinusiais veidais, bandau pajuokauti: „Vietiniai liepė perduoti, kad dirbkit ramiai. Šią naktį mirusieji buvo pastebėti su savo inventarium judantys link Germanišio. Žadėjo išlaukti Latvijoje. Jūs tik informuokit, kada jų teritorijoje bus tylu. Nes jie žiauriai pasiilgo to tikro „ilsėkitės ramybėje“.

Vyrai, sprendžiantys darbų eigą, nusijuokė, bet supratau, kad jiems ne iki juoko. Juk statoma žiedinė sankryža viena šalia kitos esančiose kelių sankirtose Biržų mieste. Šie keliai gan svarbūs, nes jais ir mes pas broliukus latvius važiuojam, ir jie pas mus atvyksta. Srautas tikrai didelis, nes Biržai garsėja savo turizmo tradicijomis. Todėl būtina užtikrinti saugumą keliuose.

Vyrai susikaupę taip, kad net ne labai girdi, ir klausio, ką jiems sakai. Stoviu vidury žiedo ir matau, kaip važiuodami žmonės bando suvokti, kokios važiavimo taisyklės, nes tokio žiedo dar nėra matę.

Biržų keliai iš tikro iki šiol buvo apverktinos būklės. Todėl planai padaryti 14 autobusų stotelių, rekonstruoti 19 sankryžų, nutiesti 5 km pėsčiųjų ir dviračių taką skamba kaip iš fantastikos pasaulio. Visus darbus planuojama atlikti per pusantrų metų, jei viskas eis taip, kaip šiandien eina. O šiandien Biržų miesto slenkstis pasitinka visus su nauja baigiama statyti 24 metrų skersmens žiedine sankryža, kuri padės saugiai nuvykti į Latviją ar aplankyti Biržų pilį. Taigi netrukus nustebsit pamatę tai, ko dar nematėt.

Biržuose Stefutė norėjo pasivažinėti su vietos policijos pareigūnais, tačiau jų automobilis jau buvo užimtas.

„Kur liemenė ir balti šalmai“, – reikliai teiravosi visų sričių ekspertė Stefutė. Šį kartą jos taikinių tapo (iš kairės) darbų vadovas Gediminas Kaminskas ir padalinio vadovas Evaldas Kadys.

Biržų mieste sutikta praeivė Stefutė pažadėjo gėlių pasodinti ne tik savo darželyje, bet ir prie sutvarkyto kelio, kai tik baigsis darbai.

„Jeigu vyras protingas ir gražus, tai būtinai užimtas“, – apgailestavo Stefutė, Biržų objekte sutikusi „Panevėžio kelių“ projektų vadovą Zenoną Poznanskį.

foto 6

